

6. *Zahalna teoriia zdorovia ta zdoroviazberezhennia* : kolektyvna monohrafiia., 2017 [General theory of health and health: a collective monograph], Za zah. red. prof. Yu. D. Boichuka, Kharkiv: Vyd. Rozhko S. H., 488.

7. *Kontseptsiia medychnoi osvity pedahohichnykh pratsivnykiv. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy*, 2001 [The concept of medical education of teachers], Naukovo-metodychnyi tsentr vyshchoi osvity MON Ukrainy. Naukovo-metodychna komisiia z pytan kultury zdorovia viddilennia vyshchoi osvity, Naukovo-metodychnoi rady MON Ukrainy, Kyiv, 10.

8. *Likuvannia nevidkladnykh staniv: rekomendatsii Ministerstvo okhorony zdorovia Ukrainy*, 1995 [Treatment of emergencies: recommendations of the Ministry of Health of Ukraine], Ivano-Frank. med. in-t, Ternop. med. in-t. / za red. N. M. Serdiuka. Truskavets: Frankova krynytsia, 110.

9. Meshko, H.M., Meshko, O.I., 2015. Determinanty profesiinoho zdorovia vchyteliaie [Determinants of occupational health of teachers]. *Pedahohika zdorovia: zbirnyk naukovykh prats V Vseukr. nauk.-prakt. konf., prysv. 170-richchiu z dnia narodzhennia I.I. Mechnykova* / za zah. red. akad. I.F. Prokopenka. Kharkiv: KhNPU im. H.S. Skovorody, 357–362.

10. Mytiaeva, A.M., 2008. *Zdorovesberehaiushchye pedahohycheskye tekhnolohyy: ucheb. posob.* [Health-saving pedagogical technologies: a textbook], Moskva: Yzd. tsentr «Akademyia», 192.

11. Petryk, O. I., Valetska, R. O., Valetskyi, Yu. M., 2003. *Metodychni rekomendatsii dlia provedennia praktychnykh (laboratorynykh) zaniat iz kursu «Okhorona zdorovia ditei ta osnovy medychnykh znan»* [Methodical recommendations for conducting practical (laboratory) classes in the course "Children's health and basics of medical knowledge"], Ukl. O.I. Petryk, R.O. Valetska, Yu.M. Valetskyi, Lutsk: «Vezha», 157.

12. Stocol, D., Pelletier, K. R., Fieldings, J.E., 1995. Integration of medical care and worksite health promotion, *JAMA*, 273:11, 36-42.

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2021-31-208-224>
УДК 378.016 : 78 + 37 (477)

Воєвідко Людмила Миколаївна,

кандидат педагогічних наук, доцент

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Кам'янець-Подільський, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9342-3613>

Voeyevidko@kpmu.edu.ua

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ МУЗИЧНОЇ ПЕДАГОГІКИ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Анотація. У статті розглянуті актуальні проблеми сучасної музичної педагогіки у процесі професійної підготовки майбутніх учителів для закладів загальної середньої освіти. Навчальна дисципліна навчального плану «Проблеми сучасної

музичної педагогіки» має чільне місце в освітньо-професійній програмі Середня освіта (Музичне мистецтво) другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) галузі знань 01 Освіта / Педагогіка. За час вивчення навчальної дисципліни передбачено, що у здобувачів з'являться компетентності узагальнення положень сучасної музичної педагогіки як науки; визначення основних закономірностей і принципів сучасної музичної освіти, тенденцій її розвитку в Україні та за кордоном; студювання методологічних підходів та принципів, які доцільно використовувати в освітньому процесі в закладах загальної середньої освіти. Вивчення навчальної дисципліни має сприяти: удосконаленню рівня методичної, виконавської, науково-дослідної і музично-просвітницької діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва; розвитку творчих, методичних і дослідницьких здібностей здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, які виступають ключовими позиціями для формування музично-педагогічних компетентностей майбутнього вчителя музичного мистецтва. У статті визначено критерії оцінювання знань, умінь, навичок та компетентностей здобувачів вищої освіти в процесі реалізації освітньо-професійної програми. Окреслено особливості навчальної дисципліни, включаючи мету, завдання та зміст навчання здобувачів. Також розглянута можливість поглибити знання, вміння, навички та компетентності здобувачів другого магістерського рівня вищої освіти для гідної реалізації у предметній сфері; сформувати в здобувачів здатність до досліджень та продуктивного трансферу сучасних інноваційних музично-педагогічних досягнень у власну практику викладання дисциплін музичного мистецтва; сформувати вміння критично осмислювати нові тенденції в музичному мистецтві, використовувати фахові знання для аналізу соціокультурної ситуації і визначення проблем музичного мистецтва у галузі освіти, що в поєднанні є новим підходом до організації освітнього процесу та дає можливість підвищення його якості та ефективності.

Ключові слова: педагогічна діяльність; комунікація; освітньо-професійна програма; освітня компонента; концепція; професійне становлення; музична педагогіка; учитель музичного мистецтва; заклад загальної середньої освіти; критерії; компетентності; комплекс знань; самостійність; креативність.

1. ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. На шляху розвитку інформаційного суспільства якісна освіта стає одним з головних чинників успіху, а педагог є одночасно і об'єктом, і провідником позитивних змін. Професії педагогічних працівників є одними з найбільш масових у сучасному суспільстві і є об'єктом особливої уваги та опіки державних органів влади різного рівня. Зазвичай державою визначаються такі критерії допуску до професійної педагогічної діяльності, як наявність у працівника ступеня вищої

освіти за відповідною спеціальністю (програмою підготовки) та/або відповідність його професійної кваліфікації системі вимог, які зафіксовано у професійному стандарті. Програми підготовки педагогів містять складники психолого-педагогічної та практичної підготовки, а в багатьох випадках предметної спеціальності, включно з методикою викладання, використанням інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій. На континуумі навчання педагогічного працівника впродовж життя виділяють три основні етапи: відправну формальну освіту; початок професійної діяльності – педагогічну інтернатуру, яка повинна супроводжуватися комплексом спеціальних заходів сприяння входженню працівника в професію; безперервний професійний розвиток. Загалом, підготовка педагогічного працівника має відповідати суспільним запитам, сформульованим у професійних стандартах та стандартах освіти, враховувати світові тенденції та рекомендації впливових міжнародних організацій щодо підготовки педагогів [1].

Фахова підготовка майбутнього учителя музичного мистецтва виступає як здатність особистості вбирати в себе результати навчання, виховання та розвитку в закладах вищої освіти: знання, вміння, компетентності та особистісні якості, необхідні для виконання професійної діяльності у відповідності з суспільними вимогами та ціннісними орієнтаціями. Рівень фахової підготовки характеризує ступінь підготовленості студента до музично-педагогічної роботи в закладі освіти, виступає передумовою ефективності його педагогічної діяльності, яка стає ланкою вдосконалення набутого інтелектуального й практичного досвіду, пошуку ефективних шляхів формування педагога музичного фаху. Слід зазначити, що розвиток в студентів професійно-інтелектуального, творчого потенціалу, вироблення вмінь щодо практичного використання здобутих знань, на нашу думку, є однією з важливих та актуальних проблем сучасної національної освіти в умовах функціонування Нової української школи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у вирішення проблеми дослідження сучасної музичної педагогіки для організації освітнього процесу в закладах вищої освіти здійснили вітчизняні науковці А. Болгарський, Н. Гуральник, С. Горбенко, А. Козир, Л. Масол, О. Михайличенко, О. Овчарук, О. Олексюк, О. Отич, Г. Падалка, О. Ростовський, О. Рудницька та інші. Пріоритетними напрямками дослідницької роботи в українському науковому просторі останніх десятиріч є дослідження проблем формування музичної культури, розвитку ціннісних орієнтацій, національної самосвідомості, творчих здібностей особистості, соціалізації особистості засобами музичної освіти (О. Горожанкіна, В. Дряпіка, М. Крет, Л. Луганська, Р. Осипець, В. Рагозіна, О. Середюк, К. Стецюк, О. Шкурін). Разом з тим, незважаючи на постійний інтерес дослідників до різних питань музичної педагогіки, на практиці в освітній галузі ще залишається багато актуальних проблем, які потребують подальшого наукового осмислення для пошуку ефективних шляхів їх вирішення. Тому метою цієї публікації є виявлення основних проблем та визначення перспективних напрямків удосконалення освітнього процесу в закладах вищої освіти. Цілком імponує теза науковців, які вбачають необхідність системного підходу в освітньому процесі та зазначають, що

основним завданням системного підходу є озброєння здобувачів вищої освіти не лише фактичними теоретичними знаннями, а й методологічними, тобто знаннями про найважливіші елементи знань та структурні зв'язки між ними. Ю. Полянський зазначає, що освітній процес фахової підготовки здобувачів вищої освіти має будуватися на системному принципі, з необхідністю визначення структури та побудови моделі освітнього процесу із врахуванням особливостей методики навчання певної дисципліни у цілісній системі навчання. Процес і результат засвоєння систематизованих знань та вмінь, необхідних для здійснення музичної діяльності, М. Ярмаченко визначає як «музичну освіту». Ключем до розв'язання багатьох проблем підготовки здобувачів другого магістерського рівня вищої освіти є цілеспрямоване формування усіх складових фахових компетентностей на всіх освітніх компонентах освітньої програми майбутніх музичних педагогів.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Незважаючи на наявність значного науково-практичного доробку у сфері музично-педагогічної підготовки фахівців у закладах вищої освіти, подальшого визначення та систематизації потребує питання ґрунтовного формування професійних (предметних, фахових) компетентностей здобувачів другого магістерського рівня вищої освіти у процесі їх професійної підготовки для майбутньої успішної реалізації в предметній сфері.

Метою статті є теоретичний аналіз необхідних аспектів даної освітньої компоненти освітньо-професійної програми Середня освіта (Музичне мистецтво) у розрізі формування фахових компетентностей майбутніх учителів музичного мистецтва для закладів загальної середньої освіти, НУШ та опис їх основних характеристик.

Завданнями статті є виокремлення завдань з формування необхідних професійних компетентностей в процесі вивчення навчальної дисципліни:

- формування у здобувачів знань про сучасні засади й положення музичної педагогіки й освіти, напрацювання здібностей до співпраці та активної взаємодії у процесі здійснення музичного навчання школярів;
- удосконалення навичок методичної, музично-просвітницької й вербально-образної підготовки, вміння будувати музичне заняття з урахуванням вимог навчальної програми та специфіки щодо вікових та психолого-педагогічних компетентностей;
- актуалізація потреби до професійного саморозвитку, формування основ для створення власного педагогічного стилю, наповнення його змістом творчого зростання;
- розвиток вмінь застосування сучасних підходів й освітніх технологій викладання в закладах загальної середньої освіти, НУШ.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH FINDINGS

У сучасних умовах надання освітніх послуг закладами вищої освіти з підготовки здобувачів за освітньо-професійною програмою Середня освіта (Музичне мистецтво) набуває особливої ваги через актуалізацію вимоги щодо якості підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва. Професія вчителя музичного мистецтва для закладу загальної середньої освіти, НУШ поєднує риси та вміння педагога-просвітника, педагога-комунікатора, вчителя-диригента (керівника хорового колективу, ансамблю, студії, хабу) вчителя-ілюстратора, вчителя-вокаліста, лектора-музикознавця, носія духовної культури та естетичного смаку. Проблема підвищення рівня фахової підготовки здобувачів вищої освіти значною мірою залежить від музично-теоретичної підготовки, спрямованої на різні види музично-творчої діяльності, які є важливими для теорії та практики професійного становлення майбутніх вчителів музичного мистецтва для закладів загальної середньої освіти, НУШ.

У зв'язку з методологічною переорієнтацією змісту шкільної освіти, якісно новими пріоритетами освітніх запитів постає необхідність підвищення якості формування компетентностей майбутнього вчителя музичного мистецтва, розвитку його особистості на засадах гуманізму, створення умов для саморозвитку й самонавчання, свідомого визначення своїх можливостей. Отже, слід зазначити, що фахова підготовка здобувачів вищої освіти другого магістерського рівня вимагає комплексного підходу, оскільки визначається чинниками різного порядку:

- суб'єктивними, пов'язаними з готовністю учасників освітнього процесу перейти до нових форм та методів роботи у форматі Нової української школи;
- об'єктивними мікрочинниками, пов'язаними зі змінами в організації освітнього процесу в закладах вищої освіти, пов'язаних з новими вимогами до підготовки фахівців для Нової української школи;
- макрочинниками, пов'язаними із вирішенням проблем на рівні державної політики, а саме: модернізація матеріально-технічної бази закладу вищої освіти, приведення у відповідність попиту на спеціалістів-випускників закладів вищої освіти та їх пропозиції, створення умов для підготовки конкурентно-спроможних фахівців для сучасних закладів загальної середньої освіти.

Важливого значення у підготовці фахівців для закладів загальної середньої освіти набуває компетентнісний підхід в освітньому процесі закладів вищої освіти, що спрямований на переорієнтацію щодо створення умов для набуття комплексу компетентностей, які сприяють формуванню особистості фахівця, здатного постійно змінюватися, самовдосконалюватися в умовах багатофакторного середовища: соціально-економічного, політичного, інформаційного та комунікаційного. Компетентнісний підхід у системі навчання є особливо значущим у музично-педагогічній освіті [2]. Професійні компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва мають декілька видів діяльності:

- на рівні реалізації діяльності – сукупність функцій, які реалізує фахівець;

– на рівні суб'єкта діяльності – володіння професійною кваліфікацією та певним досвідом у предметній сфері;

– на особистісному рівні – сукупність індивідуальних якостей фахівця, які надають можливість реалізуватися у професійній діяльності майбутньому учителю музичного мистецтва Нової української школи.

Окрім того, фахова підготовка здобувачів вищої освіти повинна вмещувати знання необхідних принципів роботи зі школярами в закладах освіти, таких як:

– принцип природо відповідності Григорія Сковороди (тлумачиться як «Вчи відповідно до природи»). Розуміння цього принципу лежить в площині врахування, з одного боку, особливостей кожного учня, а з другого, – відповідності процесу навчання законам природи;

– принцип цілісності означає, що навчання та виховання організовується як системний педагогічний процес, спрямований на цілісний та різнобічний розвиток особистості, формування в неї цілісної картини світу;

– принцип особистісної зорієнтованості означає, що загальні закони психологічного розвитку проявляються в кожного школяра своєрідно та неповторно;

– принцип гуманізації освітнього процесу спрямовує цей процес на формування й розвиток у особистості терпимості, поваги, толерантності, емпатії, співчуття;

– принцип національної ідентичності передбачає формування національної самосвідомості через виховання любові до рідної землі, свого народу, шанобливого ставлення до його культури; передбачає формування поваги, толерантності до культури всіх народів, здатності зберігати свою національну ідентичність, передбачає здатність пишатися приналежністю до українського народу та брати участь у розбудові й захисті своєї держави;

– принцип суб'єкт-суб'єктної взаємодії базується на рівноправності учасників освітнього процесу в закладах освіти, врахуванні точки зору кожного, визнанні права на її відмінність від іншої, узгодженні позицій;

– мультикультуралізму, який передбачає інтегрованість української культури в європейський та світовий простір, створення для цього необхідних передумов: формування в школярів відкритості, толерантного ставлення до цінностей, культури, мистецтва, вірувань; здатності сприймати українську культуру як невід'ємну складову загальнолюдської культури;

– толерантності – це відкритість спілкування та свобода думки, совісті й переконань, виховання відповідальних громадян, здатних цінувати свободу, поважати людську гідність та індивідуальність, запобігати розв'язанню конфліктів;

– родинності – інтеграція педагогічних принципів у сім'ю, родину; дотримання універсальності принципу кола: дитина – родина – нація – все людство;

– акмеологічний принцип вимагає орієнтації освітнього процесу на розвиток духовної, особистісної та громадянської зрілості, створення умов для досягнення життєвого успіху школярами;

– принцип свободи і прав особистості передбачає становлення морально-етичної шкали цінностей на основі обраних особистістю пріоритетів, виховання внутрішньої свободи, поваги до законів і Конституції України, почуття відповідальності та обов'язку, вміння приймати рішення, готовності відстоювати себе як особистість;

– принцип громадянськості – моральний принцип, який передбачає національну гордість, громадянську відповідальність та готовність служити й захищати Батьківщину;

– принцип європейськості – інтеграція у європейський та світовий освітній простір на основі загальнолюдських цінностей і національної ідентичності, толерантності, взаємоповаги, широти поглядів на світ та людину.

Разом з тим у підготовці сучасного вчителя музичного мистецтва для Нової української школи важлива роль відводиться формуванню національної свідомості, як засобу консолідації нації та своєї мети, суспільного ідеалу, до досягнення якого прагне нація. Національна ідея має бути чинником, що об'єднує в суспільстві і різні прошарки населення, і різні покоління. Система освіти у загальному вигляді має за мету, перш за все, передачу соціального досвіду зі здобування знань, а не тільки самі знання [3]. Тому становлення української державності, утвердження національної ідеї, набуття особою етнічної ідентичності невіддільне від розвитку освітньої системи. Освіта, як визначено в «Національній доктрині розвитку освіти в Україні», повинна мати гуманістичний характер і ґрунтуватися на культурно-історичних цінностях українського народу, його традиціях і духовності. Важливою умовою досягнення цієї мети є підготовка нової генерації педагогічних та науково-педагогічних кадрів, яким буде притаманний дух нашого народу, його самобутній менталітет. Національній школі потрібні фахівці високоосвічені й високодуховні, соціально активні й національно свідомі, здатні виплекати з кожної дитини індивідуальну самобутню особистість на основі цінностей вітчизняної та світової культур [4].

Вимоги до сучасного вчителя, які висувають держава і суспільство, полягають також у тому, щоб педагог своєю творчою діяльністю у процесі навчально-виховної роботи вмів проєктувати розвиток особистості, чітко уявляв, яким повинен стати його вихованець як громадянин незалежної України [5]. Для досягнення найважливішої мети національного виховання – формування свідомого громадянина-патріота – вчитель має створювати умови для всебічного та гармонійного розвитку особистості, сформувати основи громадянської свідомості, активності та відповідальності [6]. Чільне місце в цьому процесі посідає формування громадянської відповідальності, яка передбачає добровільний вибір особистістю поведінки, що відповідає таким важливим категоріям, як обов'язок, ініціативність, дисциплінованість, самостійність, вимогливість та принциповість [7]. Зрозуміло, що для здатності формування громадянської відповідальності учнів учитель сам повинен бути активним громадянином та усвідомлювати національну ідею як мету розвитку суспільства та особистості.

На заняттях з навчальної дисципліни Проблеми сучасної музичної педагогіки згідно освітньо-професійної програми Середня освіта (Музичне мистецтво) у здобувачів другого магістерського рівня вищої освіти мають сформуватись такі професійні (фахові, предметні) компетентності:

– використовувати комплекс знань психолого-педагогічного й музично-теоретичного змісту в процесі педагогічного спілкування, що передбачає вирішення проблемних ситуацій та підвищення ефективності розвитку пізнавальної, емоційно-вольової, мотиваційної сфери діяльності школярів через використання методики вдосконалення розвитку їх пізнавальних процесів;

– володіти теоретичними основами організації освітнього процесу у закладах освіти, основами структурування елементів навчального контенту у комплексі його смислової, змістової та технологічної сторін, розвивати навички творчого використання педагогічних знань у розв'язанні конкретних навчальних і виховних завдань;

– здійснювати самоаналіз власної професійної діяльності з позиції сучасних теоретичних та практичних напрацювань інноваційної освіти;

– аналізувати та синтезувати наукову інформацію і формувати на основі доведених фактів власну обґрунтовану позицію і міркування, застосовувати теоретико-методологічні знання в подальшій науковій та викладацькій діяльності;

– мислити самостійно та креативно, критично оцінювати ситуацію, що забезпечує наукове усвідомлення та вирішення проблем та завдань, які висуваються перед фахівцями в умовах сучасних освітніх реалій.

Програмні результати навчання за цим освітнім компонентом передбачають: володіння теоретичними та історико-мистецькими засадами музичної педагогіки; принципами і методикою викладання музично теоретичних дисциплін та музично-виконавських дисциплін; аналізування сучасних тенденцій розвитку музично-педагогічної науки; психологічні особливості, специфіку кожного виду музичної діяльності в їх соціально-психологічному та педагогічно-професійному аспектах [8].

Окрім того здобувачі вищої освіти, які навчаються за освітньо-професійною програмою Середня освіта (Музичне мистецтво), повинні володіти наступними вміннями професійного спрямування:

– володіє сукупністю комунікативних, організаторських, гностичних, проєктувальних умінь, виявляє моральну та естетичну спрямованість з метою утвердження ідеалів Добра і Краси;

– інтегрує складні професійні вміння гри на музичних інструментах, співу, диригування музичними колективами, музичного сприймання, запам'ятовування та інтерпретації музичних творів, артистизму, виконавської майстерності та надійності (самооцінку, самоконтроль, саморегуляцію);

– виявляє здатність до самоактуалізації, саморозвитку та самокорекції у процесі музично-педагогічної діяльності;

– демонструє уміння вирішувати музично-педагогічні проблеми, оригінальність і гнучкість творчого мислення у процесі конструювання, інтерпретації та реалізації музично-педагогічних ситуацій;

– володіє елементами логічного і образного мислення, здатний до аналізу, виділення головного і синтезу в освітній та організаційній діяльності вчителя музичного мистецтва;

– здатний до підготовки та редагування текстів професійного змісту державною мовою, володіє англійською мовою;

– має навички знаходження, обробки та аналізу інформації з різних джерел (передусім – за допомогою цифрових технологій);

– здатний забезпечувати охорону життя і здоров'я учнів в освітньому процесі та позаурочній діяльності;

– здатний застосовувати сучасні педагогічні та інформаційні технології для забезпечення якості освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти в умовах Нової української школи;

– здатний застосовувати методи діагностування досягнень учнів, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації, професійного самовизначення школярів.

У процесі вивчення освітньої компоненти майбутні фахівці з музичного мистецтва повинні бути здатним до комунікацій в закладах загальної середньої освіти та широко та ґрунтовно:

– демонструвати та виховувати в учнів патріотичну свідомість, повагу до національних символів, любов до України, власну гідність;

– демонструвати толерантне ставлення до загальнолюдських, національних, особистісних, мистецьких цінностей;

– дотримуватись етичних норм, здійснювати взаємодію та комунікацію з колегами, соціальними партнерами, учнями, вихованцями та їх батьками;

– налагоджувати духовну спільність, співпереживання та співпрацю учнів і вихованців, ефективно працювати в музично-творчому учнівському і педагогічному колективах закладів освіти;

– розуміти значущість культури та мистецтва для виховання і розвитку особистості учня, цінувати полікультурність світу і здатність керуватися у своїй діяльності сучасними принципами полікультурної толерантності, діалогу та співпраці [9].

Фахова підготовка майбутнього учителя музичного мистецтва виступає як здатність особистості вбирати в себе результати навчання, виховання та розвитку в закладах педагогічної освіти: знання, вміння, особистісні якості, необхідні для виконання професійної діяльності у відповідності з суспільними вимогами та ціннісними орієнтаціями. Рівень фахової підготовки характеризує ступінь підготовленості здобувача до музично-освітньої роботи в школі, виступає передумовою ефективності його педагогічної діяльності, яка стає ланкою вдосконалення набутого інтелектуального й практичного досвіду, пошуку ефективних шляхів формування музично-педагогічних вмінь [10]. Слід зазначити, що розвиток у

студентів професійно-інтелектуального, творчого потенціалу, вироблення вмінь щодо практичного використання здобутих знань, на нашу думку, є однією з важливих та актуальних проблем сучасної національної освіти в умовах Нової української школи.

Загалом, підготовка педагогічного працівника має відповідати суспільним запитам, сформульованим у професійних стандартах та стандартах освіти, враховувати світові тенденції та рекомендації впливових міжнародних організацій щодо підготовки педагогів. В Концепції педагогічної освіти визначені наступні перешкоди на шляху до створення якісної системи підготовки та професійного розвитку педагогів:

- розпорошення відповідальності між різними інституціями за різні етапи становлення й професійного розвитку педагога;
- проблеми поєднання в програмі підготовки опанування обраної предметної спеціальності з аспектами її викладання, а також урахування міждисциплінарних зв'язків;
- недостатня обізнаність педагога з методами дослідницької діяльності на рівні свого робочого місця або відсутність усвідомлення її необхідності;
- недостатня розвиненість системи розподілу специфічних ролей між членами педагогічного колективу.

Міжгалузевий характер педагогічної освіти обумовлює різні траєкторії набуття педагогічної професії. Проблемою, яка потребує розв'язання, є дисбаланс між суспільним запитом на висококваліфікованих педагогічних працівників, перспективами розвитку суспільства, глобальними технологічними змінами та існуючою системою педагогічної освіти, а також рівнем готовності/спроможності сучасних педагогічних працівників до сприйняття та реалізації освітніх реформ в Україні [1].

Слід наголосити на тому, що Радою Європи було прийняте визначення п'яти ключових компетенцій, якими повинні володіти молоді європейці:

- політичні й соціальні компетенції, такі як здатність приймати відповідальність, брати участь в ухваленні групових рішень, вирішувати конфлікти, брати участь у підтримці й поліпшенні демократичних інститутів;
- компетенції, пов'язані з життям в багатокультурному суспільстві. Для того, щоб контролювати прояв (відродження) расизму і ксенофобії і розвитку клімату нетолерантності, освіта повинна прищепити молодим людям міжкультурні компетентності, такими, як прийняття відмінностей, пошана до інших і здатність жити з людьми інших культур, мов та релігій;
- компетенції, що відносяться до володіння усною та писемною комунікацією, які особливо важливі для роботи і соціального життя, оскільки тим людям, які не володіють ними, загрожує соціальна ізоляція. У цьому ж контексті комунікацій все більшої ваги набуває володіння більш ніж однією мовою;
- компетенції, пов'язані із зростанням інформатизації суспільства. Володіння цими технологіями, розуміння їх застосування, слабких і сильних сторін і способів критичного судження щодо інформації, поширюваної медійними засобами та рекламою;

– здатність учитися впродовж життя як основи безперервного навчання в контексті як особистого професійного, так і соціального життя [11].

У доповіді міжнародної комісії з освіти для XXI століття «Освіта: прихований скарб» Жак Делор, сформулювавши «чотири стовпи», на котрих ґрунтується освіта: «Навчитися пізнавати, навчитися робити, навчитися жити разом, навчитися жити», – визначив, по суті, основні глобальні компетентності. В нових умовах заклади вищої освіти повинні підтримувати постійний зв'язок з потенційними роботодавцями (стейкхолдерами) і враховувати їх вимоги щодо професійно-кваліфікаційних якостей майбутніх фахівців [12]. Це потребує реалізації наступних функціональних особливостей:

– вивчення попиту на кваліфікованих спеціалістів, пошук потенційних роботодавців, складання договорів про цільову підготовку фахівців;

– пошук місць для проходження здобувачами вищої освіти практичної підготовки з перспективою подальшого працевлаштування;

– організація участі представників зацікавлених груп (стейкхолдерів) у формуванні освітньо-професійних програм спеціальності та їхньої модернізації та оновлення;

– проведення експертних опитувань серед управлінського персоналу закладів освіти, де працюють випускники закладу вищої освіти, з метою отримання інформації про необхідні кроки з вдосконалення підготовки здобувачів другого магістерського рівня вищої освіти до виконання своїх професійних обов'язків та внесення відповідних змін до освітньо-професійної програми Середня освіта (Музичне мистецтво) підготовки майбутніх вчителів.

Варто зазначити, що при цьому формат фахової підготовки здобувачів спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) другого магістерського рівня вищої освіти в процесі вивчення навчальної дисципліни передбачає єдність цілей формування особистісних та професійних сторін становлення особистості здобувачів вищої освіти:

– особистісного аспекту – усвідомлення здобувачами вищої освіти потреби у набутті емоційно-виразних якостей;

– професійного аспекту – набуття та розвиток найбільш ефективних та емоційно-виразних елементів музично-педагогічної діяльності вчителя музичного мистецтва;

– соціального аспекту – володіння педагогічно-артистичною технікою як показником динамізму, яскравості, гнучкості та мобільності сучасної особистості у соціально-освітньому просторі та усвідомлення здобувачами другого магістерського рівня вищої освіти внутрішньої потреби до володіння педагогічною майстерністю [13].

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні знати: основні проблеми і тенденції розвитку сучасної мистецької освіти, педагогіки мистецтва; оволодіти здатністю використовувати педагогічний потенціал творів мистецтва у художньо-естетичному, творчому розвитку школярів; зміст і вимоги навчальних

програм з дисциплін музичного мистецтва; особливості комплексного підходу до інструментально-виконавської, вокально-хорової, музично-теоретичної та методичної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва; теоретичні аспекти та компоненти сучасного уроку музичного мистецтва в закладах загальної середньої освіти, НУШ; методи формування творчої активності учнів у процесі музично-виконавської діяльності; складові професійної підготовки фахівця.

У результаті вивченого матеріалу з навчальної дисципліни здобувачі повинні вміти: реалізовувати державний стандарт і навчальні програми з музичного мистецтва; працювати з теоретичними й науково-методичними, Інтернет-джерелами, знаходити, обробляти, систематизувати й застосовувати в художньо-освітній діяльності сучасну науково-методичну інформацію, бібліографію, комп'ютерні технології тощо; регулювати свій емоційний та фізичний стан, здійснювати самоконтроль і самокорекцію в процесі художньо-педагогічної діяльності, формувати власний досвід щодо адаптованості до музично-просвітницької діяльності в закладах загальної середньої освіти; проєктувати педагогічну діяльність, здійснювати науково-педагогічне спілкування в галузі музичного мистецтва, кваліфіковано застосовувати комунікаційний потенціал мистецтва як найважливішого каналу трансляції образів, через емоційні відгуки (емпатію, емоційні переживання тощо); застосовувати сучасні інноваційні методики й технології для забезпечення якості знань та сформованих музичних компетентностей школярів у закладах загальної середньої освіти, НУШ, організувати художньо-пізнавальну діяльність учнів; дотримуватись етичних норм у формуванні комунікаційних стратегій із викладачами, студентами, учнями, керуватись у своїй діяльності принципами толерантності, творчого діалогу, співробітництва, взаємоповаги до всіх учасників освітнього процесу; розвинути підготовленість і потребу в професійній самоосвіті, творчому самовираженні, вдосконаленні виконавської майстерності через умотивоване дослідження процесу осягнення та інтерпретації музичних творів; оволодіти методами діагностування навчальних музично-творчих досягнень учнів, здійснювати педагогічний супровід музичної діяльності учнів, підтримку й допомогу в практично-творчому осягненні творів музичного мистецтва; планувати освітню, культурно-просвітницьку роботу школярів в закладах загальної середньої освіти, НУШ; здійснювати науково-педагогічні дослідження з актуальних проблем сучасної музичної педагогіки.

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

Майбутнє характеризується зростанням невизначеності. Багатотрадиційних професій можуть зникнути впродовж однієї зміни поколінь, натомість з'являтимуться інші, з невідомими на сьогодні характеристиками. Саме тому в змісті формальної загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти все більша увага приділяється формуванню розвитку загальних (універсальних, ключових тощо) компетентностей і наголошується на необхідності

вміти безперервно вчитися впродовж життя. У парадигмі навчання впродовж життя формальна освіта розглядається як відправна.

Усе відчутнішою стає потреба в подоланні таких побічних наслідків вузькоспеціалізованої освіти, як фрагментарність світосприйняття, незадовільний стан міжпрофесійних комунікацій, недостатній розвиток інтеграційних процесів у суміжних галузях науки. Це обумовлює необхідність переосмислення змісту освіти на користь зростання частки міжпредметної і міжгалузевої інтеграції знань, яка є можливою лише на основі переходу від знання фактів до розвитку компетентностей [1].

Сутність освітньої компоненти полягає у засвоєнні, актуалізації та узагальненні комплексу теоретично-практичних знань і навичок здобувачів другого магістерського рівня вищої освіти з основних проблем і тенденцій розвитку музичної педагогіки, педагогіки мистецтва; використанні педагогічного потенціалу творів мистецтва в художньо-естетичному, творчому розвитку школярів закладів загальної середньої освіти, НУШ. Перевагами навчальної дисципліни є перманентна вимога сформованих умінь здобувачів вищої освіти щодо застосування сучасних методів навчання й освітніх технологій; стимулювання здатності до розроблення навчально-методичних матеріалів з активізації мотиваційної, емоційної та когнітивної сфер особистості учнів у процесі організації вербально-виконавського осягнення музичних творів; здатності до продуктивного трансферу сучасних інноваційних музично-педагогічних досягнень у власну практику викладання музичного мистецтва в закладах загальної середньої освіти, НУШ.

Перспективою подальших наукових розвідок є деталізоване впровадження ширшого спектру компетентностей здобувачів вищої освіти для сприяння саморозвитку майбутніх учителів музичного мистецтва.

5. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ТРАНСЛІТЕРАЦІЯ / REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. *Концепція розвитку педагогічної освіти*, 2018. 25. Доступно: <<https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-konceptsiyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>>.
2. Ростовський, О., 2011. *Теорія і методика музичної освіти*: навч.-метод. посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 640.
3. Олексюк, О., Ткач, М., 2004. *Педагогіка духовного потенціалу особистості: сфера музичного мистецтва*: навч. посіб. Київ: Знання України, 264.
4. Химинець, В., 2007. *Інноваційна освітня діяльність*. Ужгород: Інформаційно-видавничий центр ЗІППО, 364.
5. Рудницька, О., 2001. Світоглядна функція мистецтв. *Мистецтво та освіта*, 3, 10-13.
6. Маркова, О., 2019. Герменевтичний зріз музичної культурної соціології. *Вісник національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, 1, 235-241.

7. Воєвідко, Л., 2015. Гуманістичні засади фахової підготовки студентів. *Педагогічна освіта: теорія і практика: збірник наукових праць*. Кам'янець-Подільський: ПП Зволейко Д.Г., 263-268.
8. Воєвідко, Л., Кобильник, В., наук. ред. Копилов С., 2018. *Методичні рекомендації до написання та оформлення дипломних робіт у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка*. Кам'янець-Подільський, 82.
9. Воєвідко, Л., 2015. Сучасні проблеми музичної освіти. *Збірник матеріалів XVIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Молодь, освіта, наука, культура і національна самосвідомість в умовах європейської інтеграції»*. Київ, 54-60.
10. Воєвідко, Л., 2016. Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти. *Педагогічна освіта: теорія і практика : збірник наукових праць*. Кам'янець-Подільський: ПП Зволейко Д. Г., 156-167.
11. Черкасов, В., 2014. *Теорія і методика музичної освіти: навч. посібник*. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 472.
12. Antti, Juvonen, Heikki, Ruismäki, Kimmo, Lehtonen, 2012. Music Education Facing New Challenges. *The 5th Intercultural Arts Education Conference: Design Learning*, 197-205.
13. Воєвідко, Л., 2019. *Українські музично-педагогічні традиції у фаховій підготовці здобувачів вищої освіти: монографія*. Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин Я. І., 208.
14. Кияновська, Л., 2019. Музична антропологія і її перспективи в сучасній гуманістичній науці. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 1, 231-235.
15. Лундяк, В., 2012. Сталий розвиток і глобальна місія вищої освіти. *Сталий розвиток у соціальному вимірі: глобальним проблемам – локальні рішення*. Чернігів, 233-235.
16. Ніколаї, Г., Черкасов, В. та ін., 2018. *Музично-педагогічні системи та концепції ХХ століття: підручник*. Львів: ЛНУ імені Івана Франка – Харків, 433.
17. Отич, О., 2005. *Мистецтво у змісті професійної підготовки майбутнього педагога професійного навчання*. Полтава: Інтер Графіка, 200.
18. Сиротинська, Н., 2018. Художня культура і мистецька освіта: традиції та сучасність. *Художня культура і мистецька освіта: традиції та сучасність: Зб. матеріалів Міжн. наук.-творч. конф.*, Київ: НАКККіМ, 67-69.
19. Скорик, Т., 2012. Соціалізація особистості засобами музичного мистецтва. *Сталий розвиток у соціальному вимірі: глобальним проблемам – локальні рішення: збірка матеріалів конференції*. Чернігів, 28-32.
20. Черкасов, В., 2011. *Музично-педагогічна освіта на межі двох тисячоліть (1991–2010 р.): навч. посібник*. Кіровоград: ТОВ «Імекс – ЛТД», 380.
21. Leonidas, Melnikas, 2007. Performance Art as a Subject of Musical Teaching. *Problems in music pedagogy: scientific journal*, 5-11.

PROBLEMS OF MODERN MUSIC PEDAGOGY IN THE TRAINING OF FUTURE MUSIC ARTS TEACHERS

Liudmyla Voievidko,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor

Kamianets-Podilsky Ivan Ohienko National University

Kamianets-Podilskyi, Ukraine

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9342-3613>

voyevvidko@kpmu.edu.ua

Abstract. The article considers topical problems of modern music pedagogy in the process of professional training of future teachers for general secondary education. The discipline of the curriculum “Problems of modern music pedagogy” has a prominent place in the educational-professional program Secondary education (Music art) of the second (master's) level of higher education in the specialty 014 Secondary education (Music art) in the field of knowledge 01 Education / Pedagogy. It is envisaged that after mastering the discipline the students will get the competence to generalize the provisions of modern music pedagogy as the science; to determine the basic laws and principles of modern music education, tendencies of its development in Ukraine and abroad; to study methodological approaches and principles that should be used in the educational process in general secondary education. The acquisition of the discipline should contribute to improving the level of methodological, performing, researching and music-educational activities of the future teacher of music; developing creative, methodical and researching abilities of students of the second (Master's) level of higher education. These abilities are the key for the formation of musical and pedagogical competences of the future teacher of musical art. The article defines the criteria for assessing the knowledge, skills, abilities and competencies for higher education students in the implementation of the educational and professional program. The peculiarities of the discipline are outlined, including the purpose, tasks and content of the learners' education. The possibility of deepening knowledge, skills, abilities and competencies of students at the second master's level of higher education for a worthy implementation during teaching is also considered; of forming in students the ability to research and implement modern innovative musical and pedagogical achievements into their own practice of teaching disciplines of musical art; of forming the ability to critically comprehend new trends in music art, to use professional knowledge for analyzing the sociocultural situation and identifying problems of music art in education, which in combination represents a new approach to organizing the educational process and improves its quality and efficiency.

Keywords: pedagogical activity; communication; educational-professional program; educational component; concept; professional development; music pedagogy; music teacher; general secondary education institution; criteria; competence; complex of knowledge; independence; creativity.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. *Koncepciya rozvy'tku pedagogichnoyi osvity`*, 2018 [The concept of development of pedagogical education], 25. Dostupno: <<https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>>.
2. Rostovs'kyj, O., 2011. *Teoriya i metody'ka muzy'chnoyi osvity`*: navch.-metod. posibny'k [Theory and methods of music education: manual], Ternopil': Navchal'na kny'ga – Bogdan, 640.
3. Oleksyuk, O., Tkach, M., 2004. *Pedagogika duxovnogo potencialu osoby'stosti: sfera muzy'chnogo my'stecztva*: navch. posib [Pedagogy of the spiritual potential of the individual: the sphere of musical art: textbook], Ky'yiv: Znannya Ukrainy, 264.
4. Xy'my'necz', V., 2007. *Innovacijna osvityna diyal'nist`* [Innovative educational activities], Uzhgorod: Informacijno-vy'davny'chy'j centr ZIPPO, 364.
5. Rudny'cz'ka, O., 2001. Svitoglyadna funkciya my'stecztv [Worldview function of the arts], *My'stecztvo ta osvita*, 3, 10-13.
6. Markova, O., 2019. Germenevty'chny'j zriz muzy'chnoyi kul'turnoyi sociologiyi [Hermeneutic analysis of musical cultural sociology], *Visny'k nacional'noyi akademiyi kerivny'x kadriv kul'tury` i my'stecztv*, 1, 235-241.
7. Voyevydko, L., 2015. Gumanisty'chni zasady` faxovoyi pidgotovky` studentiv [Humanistic principles of professional training of students], *Pedagogichna osvita: teoriya i prakty'ka: zbirny'k naukovy'x prac`*, Kam'yanecz'-Podil's'ky'j: PP Zvolejko D.G., 263-268.
8. Voyevydko, L., Koby'l'ny'k, V., nauk. red. Kopy'lov S., 2018. *Metody'chni rekomendaciyi do napy'sannya ta oformlennya dy'plomny'x robit u Kam'yanecz'-Podil's'komu nacional'nomu universy'teti imeni Ivana Ogiyienka* [Methodical recommendations for writing and design of diploma thesis in Kamianets-Podilsky National University, named after Ivan Ohienko], Kam'yanecz'-Podil's'ky'j, 82.
9. Voyevydko, L., 2015. Suchasni problemy` muzy'chnoyi osvity` [Modern problems of music education], *Zbirny'k materialiv XVIII Vseukrayins'koyi naukovy-prakty'chnoyi konferenciyi «Molod`, osvita, nauka, kul'tura i nacional'na samosvidomist` v umovax yevropejs'koyi integraciyi»*, Ky'yiv, 54-60.
10. Voyevydko, L., 2016. Organizaciya samostijnoyi roboty` zdozvachiv vy'shhoyi osvity` [Organization of independent work of applicants for higher education]. *Pedagogichna osvita: teoriya i prakty'ka: zbirny'k naukovy'x prac`*, Kam'yanecz'-Podil's'ky'j: PP Zvolejko D. G., 156-167.
11. Cherkasov, V., 2014. *Teoriya i metody'ka muzy'chnoyi osvity`*: navch. posibny'k [Theory and methods of music education: manual], Ternopil': Navchal'na kny'ga – Bogdan, 472.
12. Antti, Juvonen, Heikki, Ruismäki, Kimmo, Lehtonen, 2012. Music Education Facing New Challenges. *The 5th Intercultural Arts Education Conference: Design Learning*, 197-205.
13. Voyevydko, L., 2019. Ukrayins'ki muzy'chno-pedagogichni trady'ciyi u faxovij pidgotovci zdozvachiv vy'shhoyi osvity`: monografiya [Ukrainian musical-pedagogical traditions in the professional training of applicants for higher education: a monograph], Kam'yanecz'-Podil's'ky'j: FOP Sy'sy'n Ya. I., 208.

14. Ky`yanovs`ka, L., 2019. Muzy`chna antropologiya i yiyi perspekty`vy` v suchasnij gumanisty`chnij nauci [Musical anthropology and its prospects in modern humanities], *Visny`k Nacional`noyi akademiyi kerivny`x kadriv kul`tury` i my`stecztv*, 1, 231-235.
15. Lundyak, V., 2012. Staly`j rozvy`tok i global`na misiya vy`shhoyi osvity` [Sustainable development and the global mission of higher education], *Staly`j rozvy`tok u social`nomu vy`miri : global`ny`m problemam – lokal`ni rishennya*, Chernigiv, 233-235.
16. Nikolayi, G., Cherkasov, V. ta in., 2018. *Muzy`chno-pedagogichni sy`stemy` ta koncepciyi XX stolittya*: pidruchny`k [Musical-pedagogical systems and concepts of the XX century: a textbook], L`viv: LNU imeni Ivana Franka – Xarkiv, 433.
17. Oty`ch, O., 2005. *My`stecztvo u zmisti profesijnoyi pidgotovky` majbutn`ogo pedagoga profesijnogo navchannya* [Art in the content of professional training of the future teacher of professional training], Poltava: Inter Grafika, 200.
18. Sy`roty`ns`ka, N., 2018. Xudozhnya kul`tura i my`stecz`ka osvita: trady`ciyi ta suchasnist` [Art culture and art education: traditions and modernity], *Xudozhnya kul`tura i my`stecz`ka osvita: trady`ciyi ta suchasnist`*: Zb. materialiv Mizhn. nauk.-tvorch. konf., Ky`yiv: NAKKKiM, 67-69.
19. Skory`k, T., 2012. Socializaciya osoby`stosti zasobamy` muzy`chnogo my`stecztva [Socialization of personality by means of musical art], *Staly`j rozvy`tok u social`nomu vy`miri: global`ny`m problemam – lokal`ni rishennya*: zbirka materialiv konferenciyi, Chernigiv, 28-32.
20. Cherkasov, V., 2011. *Muzy`chno-pedagogichna osvita na mezhi dvox ty`syacholit` (1991–2010 r.): navch. posibny`k* [Music and pedagogical education at the turn of two millennia (1991-2010): manual], Kirovograd: TOV «Imeks – LTD», 380.
21. Leonidas, Melnikas, 2007. Performance Art as a Subject of Musical Teaching, *Problems in music pedagogy: scientific journal*, 5-11.